

درسنامه

“ آشنایی با فرهنگ و معارف دفاع مقدس ”

“ ویژه دانشجویان علوم پزشکی ”

جلد دوم

تدوین : مجموعه نویسندگان
چاپ اول : دهه مبارک فجر انقلاب اسلامی : 1398

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه:

عنوان: درسنامه آشنائی با فرهنگ و معارف دفاع مقدس، ویژه دانشجویان علوم پزشکی - جلد دوم
پدید آورندگان: ابوالقاسم اباسهل- ابوالحسن احمدیانی- محمدعلی بینات- نرگس توانا- مریم حضرتی- سید مسعود خاتمی- علی خاجی- منوچهر دوائی - عباس ربانی- فاطمه رنجبر- سادات سیدباقر مداح - فرخ سعیدی- سیاوش صحت- محمدنقی طهماسبی - عباس عباس زاده- کاظم عباسیون- حسن عراقی زاده- جلیل عرب خردمند- ایرج فاضل- نصرالله فتحیان - عباس فروتن- ویدا کاظمی- زرین تاج کیهانی دوست - سعید لک- محمدعلی محقق- اسماعیل مطلق- ایرج میرزائی دیزگاه- احمدعلی نوربالا تفتی- فاطمه نوغانی

گردآوری و تنظیم: محمدعلی محقق

مشخصات ظاهری: 200 صفحه

شابک: .....

یادداشت: جلد دوم، چاپ اول، 1398

یادداشت: درسنامه حاضر به اهتمام نویسندگان تدوین و توسط معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مؤسسه بهداری رزمی دفاع مقدس و مقاومت منتشر شده است

موضوع: فرهنگ و معارف دفاع مقدس

موضوع: علوم پزشکی (سلامت)

شناسه افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت آموزشی + مؤسسه بهداری رزمی دفاع مقدس و مقاومت

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

طراحی جلد: بشری محقق

گرافیک و صفحه آرائی:

دبیران اجرایی: فاطمه رنجبر- امیرمهدی طالب- ناصر نوروز زاده

همکاران معاونت آموزشی: دکتر حمید رنجبر- دکتر محمدحسین آیتی- دکتر فاطمه رنجبر- دکتر امیرمهدی طالب-

همکاران مؤسسه بهداری رزمی: احمد سلطانی نژاد- سردار ملا- دکتر نظام الدین

نوبت و تاریخ چاپ: اول- 1398

شمارگان:

همه حقوق محفوظ است. نسخه برداری، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی با اجازه ناشر و اقتباس جزئی در

نقد و بررسی و اقتباس در گیومه و استناد در نوشتجات علمی با ذکر منبع مجاز است

حضرت آیت الله خامنه ای

مقام معظم رهبری

دفاع مقدس گنجینه‌ی عظیمی

است که تا مدت‌های طولانی ملت

ما می‌تواند از آن استفاده کند، آن

را استخراج کند و مصرف کند

و سرمایه‌گذاری کند

فهرست مطالب جلد دوم

صفحه	عنوان	فصل
	پیش گفتار جلد دوم	کلیات
	علائم اختصاری و تعاریف واژه های مورد استفاده در جلد دوم	
	تاریخچه و تحولات حضور جامعه پزشکی در دفاع مقدس: سیر تطورات تیم های اضطراری جبهه ها	یازدهم
	بیمارستان های صحرائی و عملکرد آنها در دفاع مقدس	دوازدهم
	پیامدها و دستاوردهای بهداری رزمی	سیزدهم
	آشنایی با تهدیدات و جنگ های نوین هسته ای، شیمیائی، بیولوژیک و بیوتروریسم و مقابله با آنها: معرفی جنگ شیمیائی دشمن متجاوز علیه رزمندگان و مناطق مسکونی، تجارب منحصر بفرد دفاع مقدس	چهاردهم
	عوارض روانی ناشی از جنگ	پانزدهم
	پرستاری در دفاع مقدس: معرفی خدمات ارزشمند و شایسته جامعه پرستاری کشور در جنگ تحمیلی، قبل و بعد از آن	شانزدهم
	نقش بانوان در بهداری رزمی دفاع مقدس و رسالت آینده ایشان در پیشرفت پایدار سلامت	هفدهم
	مدل معتبر کنترل ترومای جنگی برای آینده، براساس تجارب دفاع مقدس و منابع معتبر علمی: همگرایی ترومای جنگی-ترومای شهری، مدیریت بحران در بلایا و پدافند غیر عامل	هجدهم
	شکوفائی اخلاق پزشکی و معنویات، دستاورد متعالی حضور و خدمات جامعه پزشکی در دفاع مقدس	نوزدهم
	ادبیات مقاومت در نظام سلامت: درس هائی برگرفته از دفاع مقدس: تعالی، مرجعیت و مقاومت	بیستم

فهرست مطالب هر فصل، با جزئیات در ابتدای همان فصل آورده شده است.

پیش گفتار جلد دوم

فرهنگ و معارف دفاع مقدس، مجموعه ای از حقایق بازیافته و ذخایر فاخر و دستاوردهای گرانبار جبهه های نبرد حق علیه باطل است. این معارف ناب به رسم امانت از گنجینه خاطرات شاهدان و حاضران و صحنه گردانان دفاع مقدس به سینه های پاک و تشنه نسل های جوان و بعدی انقلاب منتقل می شود. در این تلاش مصاحبه تاریخ شفاهی و گردآوری خاطرات صحنه های خدمت، دستمایه اولیه ای بوده است که بعد از تطبیق با مدارک و اسناد بهداری رزم، به زیور طبع آراسته شده و با مراجعه به منابع علمی معتبر، در محک تحلیل و تفسیر قرار گرفته و در قالب درسنامه حاضر تدوین و به مشتاقان و جویندگان حقایق دفاع مقدس تقدیم شده است.

اگرچه دفاع مقدس در همه ارکان و شئون، مشحون از ارزش های متعالی، عبرت آموز، فرهنگ ساز، و افتخار آفرین بوده است، برای دانشجویان و دانش آموختگان حوزه سلامت، آشنائی با معارف بهداری رزم ترجیح داشته، از کارایی و کارآمدی بیشتر برخوردار است. این درسنامه به همت والای "حوزه معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی" و "مؤسسه بهداری رزمی دفاع مقدس و مقاومت" و با اهتمام "مجموعه نویسندگان، پژوهشگران و ویراستاران" در بیست فصل و دو جلد تدوین شده است. جلد اول به کلیات و ده عنوان درسی مشروح زیر اختصاص داشته:

1. نقش سلامت در امنیت و توسعه پایدار ملی، ضرورت آمادگی دائمی دفاعی حوزه سلامت
  2. فرهنگ شهادت و ایثار، آشنایی با شهدا و ایثارگران جامعه پزشکی و معرفی آئین ملی شهید رهنمون
  3. تاریخچه طب رزمی در دنیا و ایران و سیر تطورات تاریخی دفاع مقدس
  4. بهداشت و پیشگیری از بیماریها در شرایط جنگ تحمیلی: درسهایی برای آینده
  5. عوامل و مکانیسم ترومای جنگی: پرتابهها و انفجارات
  6. ترومای جنگی و تریاژ
  7. امداد و انتقال مجروحین در دفاع مقدس
  8. کمک های اولیه و احیاء مصدومین و مجروحین حوادث جنگی و غیر مترقبه، تجارب دفاع مقدس و توصیه های استاندارد جاری
  9. پشتیبانی دارویی و تجهیزات پزشکی در بهداری رزمی و اکاوی تجارب دفاع مقدس و درس هایی برای آینده
  10. انتقال خون و فرآورده های خونی در مجروحین حوادث جنگی و غیر مترقبه تجارب دفاع مقدس و توصیه های استاندارد جاری
- جلد دوم نیز در بر گیرنده ده موضوع دیگر به شرح زیر است:**
11. تاریخچه و تحولات حضور جامعه پزشکی در دفاع مقدس: سیر تطورات تیم های اضطراری جبهه ها
  12. بیمارستان های صحرائی و عملکرد آنها در دفاع مقدس
  13. پیامدها و دستاوردهای بهداری رزمی دفاع مقدس
  14. آشنائی با تهدیدات و جنگ های نوین هسته ای، میکربی، شیمیائی، بیولوژیک، و بیوتورویسم و مقابله با آنها- معرفی جنگ شیمیائی دشمن متجاوز علیه رزمندگان و مناطق مسکونی، تجارب منحصر بفرد دفاع مقدس
  15. عوارض روانی ناشی از جنگ
  16. پرستاری در جنگ تحمیلی: معرفی خدمات ارزشمند و شایسته جامعه پرستاری کشور در دفاع مقدس
  17. نقش بانوان در بهداری رزمی دفاع مقدس
  18. مدل معتبر کنترل ترومای جنگی برای آینده، بر اساس تجارب دفاع مقدس و منابع معتبر علمی
  19. شکوفائی اخلاق پزشکی و معنویات، دستاورد متعالی حضور و خدمات جامعه پزشکی در دفاع مقدس
  20. نظام سلامت مقاومتی: دستاورد و ودیعه گرانبهای دفاع مقدس برای تمام ادوار و تاریخ آینده کشور
- نویسندگان تلاش نموده اند تا با انتخاب و گردآوری مطالب مفید و مرتبط و مستند، قطعه ای درخشان از تاریخ خدمات و ایثارگری های جامعه سلامت را بازآفرینی و در اختیار سرمایه انسانی جوان و با انگیزه و با ارزش امروز و نسل های آینده قرار دهند. دریافت نظریات اصلاحی و تکمیل کننده جمیع صاحب نظران موجب امتنان است و بر غنای این مجموعه علمی و فرهنگی خواهد افزود.

علائم اختصاری و تعاریف واژه های مورد استفاده در جلد دوم	
کلمه یا علامت اختصاری	کلمه / جمله / گزاره کامل
"زه"	رحمت الله عليه
"ع"	عليه السلام
"عج"	عجل الله تعالى فرجه الشريف
"ص"	صلى الله عليه و آله وسلم
صص	صفحات
ارتش	ارتش جمهوری اسلامی ایران
آجا	ارتش جمهوری اسلامی ایران
جهاد	جهاد سازندگی
سپاه	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
ش م ر	شیمیائی میکربی رادیواکتیو
ش م ه	شیمیائی میکربی هسته ای
ارتش	ارتش جمهوری اسلامی ایران
صص	صفحه / صفحات
نزاجا	نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

Glossary of Terms and Definitions	
ABCDE	Airway, Breathing, Circulation, Disability, Environment/Exposure
CCC	Combat Casualty Care
CSHs	Combat Support Hospitals
CT	Computed tomography
EMT	Emergency Medical Team
GCS	Glasgow coma scale
GT	Golden Time
ISS	The Injury Severity Score ¹
MRI	Magnetic resonance imaging
MASH	Mobile Army Surgical Hospital
NPT	Non-Proliferation of Nuclear Weapons
UN	United Nations
WHO	World Health Organization

¹ A score ranging from 1, indicating minor injuries, to 75, indicating very severe injuries that are very likely to result in death